

SPLAV! - Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Redakce: Anna Buchalová, Vojtěch Diatka, Jakub Freywald, Markéta Hájková, Antonín Handl, Eliška Churaňová, Zdeněk Ježek, Silvie Mítlenerová, Radek Ocelák, Jan Prokopius, Vít Prokopius, Tereza Šmejkalová, Tomáš Tkáč, Eva Ullrichová, Kateřina Veselovská

Vychází v Sobotce během 56. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 30. 6. do 7. 7. 2012.

Cena 15 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 26674122.

splav.redakce@gmail.com

MK ČR E 15812



**SOBOTECKÝ PRAVIDELNÝ LEHCE AVANTGARDNÍ VĚSTNÍK
ČÍSLO 4 / 3. 7. 2012 / ROČNÍK 14**

ŠS škodí zdraví!

Doba je zlá. Ze všech stran na nás útočí média a módní trendy, že kdo nebude krásný a hubený, což je možná totéž, ani si neškrtně. Reklamy na zeštíhlující pilulky a procedury vyskočí v každém nově otevřeném internetovém okně. Televizní obrazovky plní soutěže v hubnutí, které k naší nelibosti trefně poukazují na většinu neduhů, jež si české stravování vypěstovalo před socialismem i v jeho průběhu (to především) a udržuje si je i v současnosti.

Pokud jde o celosvětovou statistiku úmrtí na rakovinu tlustého střeva a konečníku, Česká republika na stupních vítězů není žádným nováčkem. Český Lojza si přece jenom dá vždy raději svíčkovou se šesti, jelikož babička by se cítila dotčena, kdyby si u jejího oběda třikrát nepřidal.

Ke kolorektálnímu karcinomu ještě podotýkám, že obecně ve světě je riziko onemocnění vyšší u žen, avšak v případě České republiky tomu je obráceně. Způsobuje to především nadměrná mužská konzumace piva, jež riziko výskytu rakoviny výrazně zvyšuje.

Šrámkova Sobotka je v tomto směru pro nás, redaktory *Splav!u*, vždy malou katastrofou. Jen někteří z nás mají možnost využít služeb místní školní jídelny, která je po dobu festivalu v provozu a jistě si zakládá na vyváženém poměru nutričních hodnot vydávaných jídel. Zbylí nešťastníci, uvázaní neutuchajícím nadšením pro redaktorskou práci v bývalé dětské knihovně města, jsou odkázáni na zbrusu nový dvojpodnik Na/V Poštali, který jim až do pozdního večera (jak nevhodné pro zdravé stravování!) ochotně naservíruje rozličné pochutiny, včetně pizzy nesmírných rozměrů a několika druhů chmelového moku. A co teprve slovutné okénko na zahradě Šrámkova domu! Má snad milovník delikates možnost odmítnout, když mu pod nos intenzivně zavoní citlivě a vyváženě okořeněný naložený hermelín, jehož chuť hodná labužníka se perfektně snoubí s lehounce nakyslým aromatem čerstvého bousovského chleba?

Nemá, vážení přátelé. Jako jediné východisko vidím zapomenout pro ten jeden týden v červenci na pilulky, rakovinu i posilovny a oddat se cele všem složkám Šrámkovy Sobotky, i těm, které opájejí naše chuťové buňky. Pouze duševní strava jednoduše nestačí. Dobrou chuť!



Anna Buchalová
šéfredaktorka



Nalepovací zvěrstvo



Anketa



Dotazovaná: Lenka Rancová

Pokolikáté jste na Sobotce? Počtyřiatřicáté.
Jaké je vaše oblíbené slovo? Mám ráda všechna slova.

Které slovo nemáte ráda? Takové neexistuje.

Dopis, nebo e-mail? Dopis.

Jste pravák, nebo levák? Pravák.

Co říkají o vašem rukopisu? Rázný, rozmáchlý. Mám vypsanou ruku.

Používáte dopisní papíry? Ano.

Posílala jste spolužákům dětská psaníčka? Ne.

Obdržela jste milostné vyznání v dopise? Ne.

Dostala jste někdy anonym? Ano.

Kdy jste naposledy poslala dopis poštou? Kolem Vánoc.

Kdy jste naposledy obdržela osobní dopis poštou? Dávno.

Nevadí Vám olizovat prezidenta? Prezidenta bych s chutí olízla, kdybych ho poté nemusela nalepit.



Markéta Hájková
redaktorka

Milčina jazyková poradna

Milá Milko,

v novinách obden čítáme o islámských teroristech.

Domnívám se ale, že správně by se jim mělo říkat teroristé muslimští, možná islamističtí. Co o tom soudíš?

Tereza S. (23)

Milá Terezo,

máš pravdu. Ta nemoc se jmenuje kulturalismus, aneb připisování komplexních fenoménů danému charakteru cizí, s naší vlastní civilizací nesouměřitelné kultury. (Podobně jako kdybychom například z protipotratočných aktivit obviňovali pokaždé bez rozdílu katolickou církev.) Teroristé muslimského vyznání přitom mohou mít ke svým útokům různé důvody: povinnost vést džihád – svatou válku (tedy vlastní islamisté), separatistické tendence (Kurdové, Čečenci) nebo protest proti okupaci cizím státem (Palestinci, Iráčané). Společné jim tedy není jednání ve jménu islámu, ale muslimská víra, proto se mi nadřazené označení „muslimští teroristé“ také zdá jako nejvhodnější.

Tvoje Milka

Plus minus

Plus: Specifičnost mužů

Členky redakce by rády poděkovaly paní Zdeně Pfefferové za milé a trefné rady do společného života s muži. Slovy U. K. Le Guinové: „Kdo ví, kde žena končí a kde začíná? Máme kořeny, které sahají hlouběji než tento ostrov. Jsou hlubší než moře a starší než vyzdvižení země...“ Milé čtenářky, i vy pamatujte na to, že muži jsou utvářeni jinak, jednodušeji, a při jednání s nimi pro ně mějte pochopení!

Minus: Nelžeme?

Na sobotecké poště prodávají známky v podobě samolepek! Cože? To ji nemůžeme olíznout? Škoda, že dopis putující z festivalu, který se nese v duchu motta „Já píši Vám“, musí být zohyžděn známkou moderních mravů – a navíc ještě odpudivého designu.

PROGRAM

10.00 sál spořitelny

Jazyková a slohová rozmanitost vlastenecké korespondence v polovině 19. století

Přednáška

Vstup zdarma

13.30 sál spořitelny

Komu, kdy, proč: Z korespondence Boženy Němcové

Přednáška

Vstup zdarma

15.00 sál spořitelny

Korespondence T. G. Masaryka

Prezentace edičního projektu

Vstup zdarma

16.30 zahrada Šrámkova domu

Prezentace nakladatelství Dybbuk a Michal Šanda

Knižní novinky a autorské čtení

Vstup zdarma

19.30 městské divadlo

Johann Wolfgang von Goethe: Utrpení mladého Werthera

Činoherní studio Ústí nad Labem

Vstupné 150,- Kč

21.00 sál spořitelny

Absolut Puškin

Hudební večere

Vstupné 50,- Kč

JÍDELNÍČEK

Snídaně

Houska, paštika, máslo, zelenina, čaj

Oběd

Čočková polévka

Krůtí maso na bylinkách, brambor, rajče

Večere

Žemlovka s jablky a tvarohem

▲ Z dějin latinského písma

III: Gotická písma

Domine quid multiplicat
sunt qui tribulant me.

nomen eius et vocabit
nomen eius magni

Zatímco v románské době je gramotnost téměř výlučnou výsadou kleriků, 13. století je dobou výrazné laicizace vzdělanosti. Laikové se zhusta chápou administrativního psaní; mizí také monopol klášterních a kapitulních skriptorií v oblasti rukopisných kodexů. Námezdní řemeslní písaři ovládají několik až mnoho různých variant písma různé úrovně kaligrafičnosti, schopni přizpůsobit se zadání objednatel. Vrcholem užítkovosti psaní je prostředí univerzit, kde dochází k poměrně efektivnímu rozmnožování textů potřebných pro výuku rukama studentů samých.

Woney yaluey letuzy wyparzie

Škála kaligrafičnosti vs. užítkovosti písem se v gotice rozevírá více než v předchozím období. Gotická minuskula má několik základních podob, od kaligrafické *textury* po zběžnou *gotiku currens*, užívanou zvláště pro glosy. Ačkoli datace prvních gotických projevů v evropském písmu se značně různí, charakteristické znaky gotického psaní, dávané do souvislosti také s proměnou psacího náčiní a materiálu, jsou dostatečně zřejmé. Jde o lámání oblouků (např. u písmen *m* a *n*), důraz na jednotné utváření dířků (např. kosočtverečné či oblé zakončení, specificky českou variantou je zakončení „plaménkové“), tendenci k vertikalitě a sevřenosti, kontrast silných a vlasových tahů. Časté jsou tzv. Meyerovy ligatury (splývání svislých linií jednotlivých liter). Nejvýznamnější regionální variantou gotické minuskuly je okrouhlejší italská *rotunda*. Během 14. století, po antice v plné míře až nyní, vzniká také písmo plně kurzívní, které je rychlejší, spojitější, lehčí, oblejší a širší, s menším rozdílem silných a slabých tahů. Poslední hlavní kaligrafickou formou středověku

Milí předškoláci,

ve středu se můžete těšit na Pohádku poštáčkou od Karla Čapka. Víte, jak se pozná úřední dopis od dopisu nejlepší kamarádce? Poštovní skřítkci to poznají dokonce po hmatu, my to pochopíme při čtení. Na závěr si můžeme vyzkoušet, jak pan Kolbaba se skřítky mastili poštovský mariáš. Od 10.15 v knihovně!



Michaela Otterová

vedoucí dílny



Slova moudrých

V č. 2 byl v této rubrice otištěn můj text, v č. 3 text pana Lukáše Novosada, který na něj údajně reaguje, i když mně se zdá, že četl něco zcela jiného.

Chtěl jsem reagovat podrobněji, ale pak jsem si vzpomněl, že se kdysi ptal Karel Čapek TGM, jak má reagovat na jakýsi (snad podobný) text, a Masaryk mu řekl, že může-li se vyhnout psímu exkrementu, tak do něj nešlápne. Tím mi „naskočilo“ lidové rčení, že čím více se s ... mažeš, tím více smrdí.

Takže odkazuji zvědavé a přemýšlivé čtenáře na oba texty.

Mohu-li si nakonec dovolit žertík, navrhuji změnu jediného písmenka v hesle Love letters. Love Fetters.



Aleš Fetters

staříčkový pedagog



Errata

Automatické opravy jsou zlo. Ve včerejším čísle nám překřtily Janu Štefánkovou na Janu Štěpánkovou. Tímto se jí velmi omlouváme a zařazujeme ji na Čestnou listinu hned pod Semtinskou lípu, Solnici a Alfreda Strejčka. Příslušný dokument bude po skončení festivalu zaslán do ústředí společnosti Microsoft.

Do včerejšího článku *Hořícké trubičky pojídejte ve svislé poloze* také proklouzly dvě chyby: dětský smíšený sbor se jmenuje Slavícci (nikoli Slavíček) a v textu písně *Roztančíme se* zpívá „roztančíme auta, domy / i ten patník, co je chromý“; o parníku píseň nehovoří.

a bavili se pro vás nejspíš směšně a naivně. To byste se za břicha popadali. Jakým právem si dovoluujete soudit, nebo snad recenzovat jejich setkání? Je to hloupé a nedospělé.



Romana Sittová
vox populi

Vážená paní Sittová,

nejsm si úplně jistá, na který článek ve *Splav!u* reagujete. Nejspíš vás ovšem rozlítíl spontánní projev Lukáše Novosada, který není členem redakce a pouze stejně jako vy využil možnosti ventilovat prostřednictvím časopisu svůj názor.

I v případě, že narazíte na článek redaktora Vojty Diatky, bych se ráda postavila k celému problému co možná nejvíce nestranně a s nadhledem (pevně doufám, že „Svrab a neštovice“ jste nemyslela tak úplně vážně). Chci pouze zopakovat již nejednou vyjádřené stanovisko moje i celé redakce: o pořadech, které jsou uvedeny v oficiálním programu festivalu bez upozornění, že jde o soukromé události pro zvané, předpokládáme, že jsou určeny všemu publiku Šrámkovy Sobotky, a jako o takových o nich hodláme i nadále referovat. Navíc se jako bývalá členka souboru cítím dotčena, že mě osočujete z hlouposti a nedospělosti. Ke Studiu mám vřelý vztah a vaše silná slova mě urážejí.



Anna Buchalová
šéfredaktorka

Všechny letošní Splav!

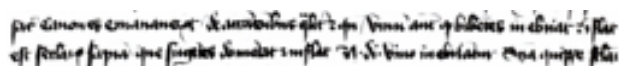
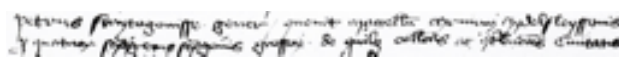
jsou k dostání v lčku

Upoutávka na dílny pro nejmenší

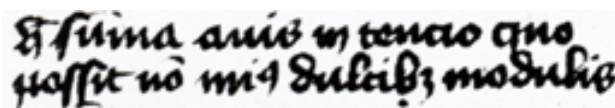
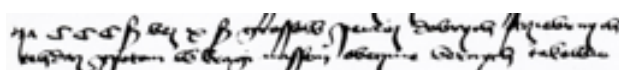
Milé malé děti,

ve středu přijdou na řadu říkanky – umíte nějaké? Co třeba tu o tom křečkovi, kterého poslal chlapeček tetě? Anebo o bramboře a závoře? A co takhle o bublině? Můžete si u nich i pěkně zacvičit. Nakonec si přečteme, kdo snědl salát, a zahrajeme si na detektivy. Tak v 9.30 v knihovně!

je pak *bastarda*, tvarem (prvky jak kurzívními, tak kreslenými) i využitím zaujímaví pozici mezi knižní gotickou minuskulí a kurzívou.

Ve 14. století se gotická minuskula stává strnulou, z hlediska paleografa je obtížně přesněji datovatelná a hůře rozlišitelná podle jednotlivých písarských rukou. Kurzíva je vývojově mnohem živější, ve druhé polovině téhož století se prosazuje i jako knižní písmo (jako listinné již dříve). Hlavním reprezentativním písmem 15. století je ovšem *bastarda*. Ve specifické situaci husitských českých zemí (kde jsou postavení i trh rukopisných knih ovlivněny zánikem mnoha klášterních knihoven) jsou náročnější rukopisy psány *bastardou*, ty méně ambiciózní knižní kurzívou. Podobně je tomu u listin. Kaligrafická gotická minuskula se udržela jen v některých liturgických knihách.

Tištěné písmo prvotisků je ještě v zásadě písmem rukopisů, vytvářeným jen jinými technickými prostředky. V Čechách je jím *bastarda*; oproti tomu na Moravě, kde první působící tiskaři jsou zahraničního původu, jde o italskou rotundu. Nová etapa vývoje písma spjatá s humanistickým návratem k antice bude *barbarské gotice* tentokrát již zcela vědomou negací.

Ilustrace: ranější a pozdější velmi kaligrafická gotická minuskula, zběžnější gotická minuskula, knižní a zběžnější gotická kurzíva, knižní a zběžnější bastarda

Zdroje:

Pátková, H.: *Česká středověká paleografie*. České Budějovice: NĚMEC-VEDUTA, 2008.

Hledíková, Z., Kašpar, J., Ebelová, I.: *Paleografická čítanka*. (Textová část, Ukázky; 2 sv.). Praha: Karolinum, 2008.



Radek Ocelák
redaktor

Zhrubla čeština od dob Čapkových?

Vzácný a drahý účastníku soboteckého festivalu, já píši Vám o přednášce *Proměny „epistolárního stylu“ ve 20. století* a poprosil bych o trochu Vašeho času a shovívavosti při čtení. Těším se tedy, že mou prosbu neoslyšíte, a vezte, že toho nebudete litovat. Paní profesorka Jana Hoffmannová, odbornice na epistolární styl, nám předestřela vývoj dopisů v minulém století na příkladu dopisů Čapka, Voskovce a Wericha a anonymních pisatelů esemesek a e-mailů z naší doby.

V úvodní části jsem se dozvěděl, jaké jsou konstitutivní rysy dopisu. Jsou jimi psanost, adresnost a dialogičnost. Poslední jmenovaná vlastnost se přitom netýká jen vyměňování dopisů mezi dvěma osobami, ale i vnitřní dialogičnosti dopisu. Profesorka Hoffmannová nás zároveň upozornila, že se v dopise mohou objevit nejenom všechny typy dialogu definované Mukařovským (osobní, situační, konverzační), ale že se v něm mísí i všechny Jakobsonovy funkce komunikace (referenční, poetická, expresivní...). Přednášející tak dala najevo, že se pohybuje v paradigmatu strukturalismu.

Čapkovy dopisy překvapily rozkolísanými teploturami. Paní profesorka ukázala jeho milostný dopis, který psal jako šestnáctiletý a který byl napsaný velmi formálně a úzkostlivě zdvořile, až působil opravdu chladně. Ovšem jeho dopisy Věře Hrušové byly přesně na opačné straně škály, byly těžce osobní a žhavě vášnivé.

Když si dopisují siamská dvojčata přes oceán, je to náramná legrace. Gejíry slovních hříček a srandiček nejsou však jen nejapným tlacháním, ale Werich s Voskovcem často pitvají problémy svoje i problémy světa s velkým nadhledem i vhladem, což ostatně dokazuje jejich svérázný názor, že „čas je vůl“. Paní profesorka nám jejich společný jazyk představila jako plnokrevnou češtinu a nemohla použít přílehavější přirovnání. V jejich dopisech se často objevují anglická slovíčka organicky zabudovaná do celku, zajímavé jsou jejich pokusy o archaizaci textu a v neposlední řadě i rozbujelá intertextualita.

Dopisy našich vrstevníků podléhají konverzační a kolokvializaci. Zatímco naši předkové si před psaním dopisu myli ruce a ke stolu usedali ve správném rozpoložení, používáme dnes obdoby dopisů, e-mailů a esemesek, poněkud nezávazněji a volněji. Pisatelé nedbají pravopisu a přizpůsobují si syntax svým cílům. Vý-

Sobotecký bulvár

Profesor Aleš Feters stížen infarktem

Předevčírem kolem deváté hodiny ranní se mezi účastníky Šrámkovy Sobotky bleskurychle roznesla zpráva, že výše jmenovaného po přečtení článku z rubriky Slovo moudrých stihla srdeční nevolnost.

Pan profesor byl však vzápětí spatřen, jak pospíchá do spořitelny na přednášku, poháněn stříbrným větrem a v očích s odhodlaným výrazem ve stylu „Pravda vítězí“. Při vstupu do sálu byl vítán potleskem přítomných a zprávu o své srdeční indispozici důrazně dementoval.

Přejeme klidné prožití 56. ročníku festivalu v plném zdraví.



Zbyněk Krámek

vox populi

Dopisy čtenářů

Vážená paní Lubojacká,

dostal jsem od Hanky Kofránkové spojení na vás jako na jednu z členek té úžasné skupiny lidí, kteří, hrajíce si přitom na parlament, na loňské Sobotce tak krásně provedli mé překlady Krylovových bajek, na čemž jsem měl příležitost a čest se několika písničkami také zúčastnit. Protože jsem nevidomý, neměl jsem jaksi možnost vás v tom houfu hned po ukončení pořadu vyhledat, abych vám všem poděkoval. Potom mě to mrzelo a žádal jsem Hanku, aby mi to pomohla udělat dodatečně. Řekla mi, že pohromadě budete až zase za rok. A tak chci vám a vaším prostřednictvím i všem ostatním z celého srdce poděkovat za ten krásný večer. Činím tak s velkým opožděním, ale snad mi to odpustíte. Jak se říká, lépe pozdě než nikdy.

Praha 29. června 2012



Milan Dvořák

vox populi

Nemilí mi Splav!áci,

„*Splav!*“ – není to pro tento plátek název příliš poetický? Proč se nejmenujete třeba „Svrab a neštovice“, dle dnešního gusta? Omyl. Nedělní vzpomínkové (!) odpoledne NEBYLO věnováno vám, ale „přátelům a bývalým i současným členům RSŠD [Recitačního studia Šrámkova domu, pozn. red.]“. Tedy i těm, kteří v době působení v RSŠD byli mladí. Zpívali

ské provedení a problémy spojené s prolínáním divadelních a filmových postupů dané dosa-
vadní zkušeností tvůrců je to podle mě jeden
ze zoufale krátké řady skutečně autentických a
originálních českých filmů porevoluční doby.

Jiná otázka je, zda bylo správné zařadit tento
film do programu letošní Šrámkovy Sobotky.
Nenapadá mě, jak toto rozhodnutí obhájit na
základě relevance vzhledem k tématu festivalu,
ale nemyslím, že by to bylo nutné – noční
filmové projekce byly vždy spíše doplňkem
programu než jeho pevnou součástí a poskytují
návštěvníkům možnost odreagování po inte-
lektuálně stimulujícím, a tedy často únavném
dni. Jednoznačným důvodem pro zařazení na
program je pro mě ovšem způsob distribuce
tohoto díla: bylo takřka nemožné se k němu do-
stat jinak než na jedné z nemnoha projekcí na
různých festivalech a kulturních akcích, jelikož
film nebyl standardně uveden do kin a nevyšel
ani na DVD či jiném nosiči, který by si zájemce
mohl zakoupit nebo ho nedejbože ukrást.

V čem však s kolegou Ocelákem naprosto sou-
hlasím, je poznámka, že na jistou specifčnost
filmu měl být čtenář programu upozorněn.
Uvedení poznámky ve smyslu „Jen pro silné
povahy. Vstup od osmnácti let.“ by jistě pro-
spělo – třeba tím, že by svůj čas nemarnili
ti, jejichž vkus je s poetikou Nejhodnějších
medvídků neslučitelný a kteří sál v průběhu
projekce opustili (doufám, že nikoli uraženi), a
naopak by přišlo více těch, které by film mohl
zaujmout. Protože těm z vás, kdo současný
výskyt slov „Wittgenstein“ a „píča“ v jedné
replíce nepovažujete za odpudivý nebo ne-
smyslův, ale naopak vás stejně jako mne svou
otevřenou zvrhlostí přitahuje a fascinuje, mohu
doporučit jediné: pokud jste nedělní večer vě-
novali jiné zábavě, jděte se na *Gorilu* podívat!
Snad budete mít někde možnost už někdy brzy.

 **Vít Prokopius**
redaktor

Už jsou trika!

V infocentru za 200

raznou charakteristikou je taktéž to, že dnešní
pisatelé často nevědí, co do dopisu napsat, což
se projevuje přímo tím, že o této bezradnosti
píší.



Jana Hoffmannová

Jak ukázal jeden dotaz z publika, přednáška
mohla u posluchače vyvolat falešný dojem
úpadku epistolárního stylu, potažmo češtiny,
v průběhu 20. století. Materiál, na němž profes-
orka Hoffmannová demonstrovala tvrzení ze
své přednášky, byl totiž nereprezentativní. Je-
den velikán české literatury, dva herci a autoři
písní i divadelních her a anonymní uživatelé
češtiny z korpusu ÚČNK. První tři zmínění byli
jednoznačně honění a nakonec i zběhlí v čes-
kém jazyce. Jak si jistě dokážete představit, vá-
žený čtenáři, tento trénink asi většině autorů
současných dopisů chyběl. Jinými slovy, dnešní
Čapek by psal kultivovaněji a vybraněji než oni.
Nechápejte to prosím tak, že bych si troufl nere-
prezentativnost vyčítat paní profesorce, ona si
toho totiž byla velmi dobře vědoma. Nicméně
tazatel se zřejmě domnívá, že k úpadku češtiny
v současnosti skutečně došlo.

Vám vřele oddaný, trvám v dokonalé úctě

 **Vojtěch Diatka**
redaktor

Neschopnost udržet myšlenku, neschopnost myšlenku opustit

Sobotecké přednášky jsou pro redaktory *Splavu*
obvykle docela terno: většinou si vystačí s ne-
konfliktním reportážním popisem, přidají pár
perliček k tématu a je vlastně vymalováno.
Tak i já jsem se na přednášku nazvanou *Ko-
respondence Mikoláše Alše s Marynou Kailovou a Aloisem
Žiráskem* docela těšila. Navnadil mě ostatně
už profesionálně zprostředkovaný ranní pří-
spěvek manželky přednášejícího doktora Bo-
huslava Hoffmanna, profesorky Jany Hoffman-

nové. Rodinné stříbro ovšem bohužel uhájeno nebylo.

Pan doktor je jistě odborníkem na dané téma, které mu navíc očividně leží na srdci. Letos v listopadu uplyne 160 let od narození Mikoláše Alše a v červenci příštího roku 100 let od jeho smrti a bylo by jistě hanebné, kdyby se na tato výročí zapomnělo. Korespondence Alše s jeho ženou navíc není nezajímavá, stejně jako jeho korespondence s Jiráskem, na kterou se ovšem z časových důvodů téměř nedostalo.

Přednášející začal obšírným životopisným úvodem s dojemnými odbočkami k osudům nejruznější přízně Alše a jeho ženy, které teoreticky mohly být podstatné pro pochopení jejich vzájemné korespondence. Doktor Hoffmann se však dopouštěl dlouhých a nepodstatných odboček během celého výkladu, včetně nejruznějších osobních vzpomínek a náhodných asociací („byl jsem také jako chlapec v komparsu ve filmu o Alšovi, který se natáčel...“). Pro někoho možná zajímavé vyprávění. Nemá ovšem mnoho společného s přehledným formátem přednášky a hodilo by se spíše pro volné odpoledne na zahradu Šrámkova domu. Posluchači tak snadno ztráceli orientaci a není divu, že po chvíli kromě čtyř vytrvalkyň ve druhé řadě nezívali jen ti, kteří už spali (a tady do dávám – abychom snad nebyli zbytečně osočováni z generačních výpadů – že toto pozorování se týkalo přítomných všech věkových kategorií). Neuspořádaný výklad byl zhusta prostoupen zdoluhavým předčítáním z Alšových a Maryniných dopisů a často spočíval v konstataci typu „opakující se motiv srdce tu znamená lásku“ nebo „dopisování jim nahrazovalo fyzický kontakt“ apod. Mít příspěvek nějakou strukturu, připomínal by místy cimrmanovské „vědecké“ přednášky.



Manželé Hoffmannovi

Nechci tady pana doktora dlouze hanět, ještě jednou zdůrazňuji, že si velmi vážím jeho nadšení



Radek předčítá

Mně se to líbilo

V neděli v nočních hodinách jsme měli možnost zúčastnit se projekce filmové adaptace původně divadelní hry *Gorila* z pera známého amatérského souboru Nejhodnější medvídci. Lidé se základním přehledem o české amatérské divadelní scéně tudíž hned mohli tušit, že se bude jednat o provokativní podívanou velmi hrubého zrna, která rozhodně není pro každého – na druhou stranu je ovšem jméno souboru známkou nejen punku, ale také kvality. Je mi proto malinko líto, že jediná zpráva o této události zaznamenaná pro budoucnost na stránkách našeho festivalového věstníku pochází od redakčního kolegy Radka Oceláka, kterému se film zjevně nelíbil. Mně se to líbilo a v tomto textu bych rád krátce vysvětlil proč, a proč si na rozdíl od kolegy myslím, že je dobře, že zde byla *Gorila* promítnuta.

V první řadě se domnívám, že není vhodné pojímat vulgaritu Nejhodnějších medvídků jako onen známý ozvláštňující prvek textu, jak navrhuje kolega Ocelák. Jistě, viděli jsme mnoho děl, která jsou vyprávěna jazykem spisovným a „slušným“ a správně načasovaná nadávka v nich zapůsobí jako rozbuška, která přinejmenším probudí klimbající. Medvídci jdou ale mnohem dál, resp. úplně jiným směrem – slova vnímaná v jiném kontextu jako hrubě nevhodná jsou jejich základním vyjadřovacím prostředkem, který používají pro stavbu situací, postav a příběhů daleko přesahujících obvyklé významy slov jako „absurdní“ a „bizarní“. Nechci tvrdit, že ostrý kontrast mezi použitým jazykem a existenciálními tématy, kterými se protagonisté *Gorily* zabývají, musí připadat humorný a zábavný každému; nechci tvrdit, že jsme viděli nejzásadnější dílo české kinematografie za posledních pět let (*Gorila* původně vznikla již v roce 2007). Jsem ovšem nesmírně rád, že tento film vznikl: přes své zjevně amatér-

ještě větší jazykové hrátky dojmem strojenosti. V naprosté většině písní však převažoval přirozený a nenucený spád textů, a tím i celého koncertu.

No a co Jaro? Tento Slovák k Brnu se hlásící odešel a jazzu se již nedočkal.



Zdeněk Ježek
redaktor



Františce či Martě

Vlahý noční vzduch včera přímo vybízel ke kolektivnímu usebrání. Na programu se opět ocitlo velmi oblíbené štafetové předčítání textů v rámci Společnosti mrtvých básníků. Toto tradiční setkání nad tvorbou autorů nedávno opustivších zdejší loviště se letos týkalo Ivana Martina Jirouse. Magor, undergroundová ikona napříč generacemi, byl prostřednictvím své sbírky *Magor dětem* prezentován jako starostlivý a citlivý otec. Díky koncepci Císařova nového divadla jsem mohla být svědkem, jak na širé a vysoké sobotecké vlny bez ohledu na kastovní rozdíly vyplul jeden jediný vor. O procítěný přednes se společně snažilo pestré spektrum účinkujících: účastníci dílen, návštěvníci, pořadatelé festivalu i redaktori *Splav!u*.

Na lavicích poblíž Parmiggianiho skulptury osvětlované měsícem a částečně též kapesní svítilnou se sešlo bezmála padesát lidí. Zmíněné texty, jež se na hodinu staly spojnicí světa vezdejšího a onoho, byly psány z komunistického vězení, a přesto si zachovaly jemnost a křehkost, tolik potřebnou dětem. Půvabné verše a pohádky ožívaly v ústech zkušené učitelky, budoucí vychovatelky i dítěte, jehož maminka prohlásila: „Františko, já tě dnes nebudu číst, protože jsem vypila moc rumu, ale chceš být čtena Tobiášem?“ Jednotlivé příspěvky se mezi sebou lišily silou hlasu, prožitkem i přístupem. Ale kouzlo kolektivního dávání peřinky Františce na břicho spočívá právě v této nevyrovnanosti.

Průběh rozjímání mírně narušovala omladina posedávající poblíž – smutné, že na vhodnou míru veselí se na veřejnosti neměla žádný radar. Nad hlavy účinkujících přinesly zpívající labutě bujný vítr, který místy kazil celkový dojem z akce, neboť znemožňoval kvalitní recepci. Celkově se však cítím jako znovuzrozený fénix, který na nadýchaném obláčku dává své budoucí Františce nebo Martě dobrou noc.



Markéta Hájková
redaktorka

a že zpochybňuji nikoliv jeho znalosti, ale způsob, jakým je předává. Nechci hanět ani organizátory za výběr této přednášky – omyly tohoto typu jsou vzhledem k bohatosti programu omluvitelné (když už bych jim měla něco vytknout, pak to, že nenabídli panu doktorovi mikrofon, což by jeho projevu také výrazně prospělo). Spíš nabízím k zamyšlení otázku, jestli by nebylo užitečné uspořádat třeba dílnu akademického přednesu nebo dílnu metodologie přednášky. Zájemců by se pro tyto účely našlo jistě dost, odborníků ostatně také – paní profesorka Hoffmannová je jednou z nich.



Kateřina Veselovská
redaktorka



Přežijí jen ti, kteří nebudou ničemu věřit

I letos přijel na Sobotku Jakub „Beatman“ Kamborský, jehož úkolem bývá zpříjemňovat sobotecká odpoledne pouštěním rozhlasových her. První takové okénko se v programu objevilo v pondělí odpoledne a nešlo tentokrát vyloženě o rozhlasovou hru, ale v tematickém duchu festivalu o pásmo složené z korespondence Jana Zábrany a Josefa Škvoreckého.

Vždycky mě znovu napadne, jestli na tom není něco neslušného, číst cizí dopisy nebo deníky, aťsi dotyčný předtím aktivně svolil k jejich zpřístupnění v knižní podobě. Na druhou stranu ale, a ukázalo se to i dnes při poslechu pásma, právě tyto nejsoukromější formy písemného vyjadřování dokážou o člověku nejvíce vypovědět. Kromě dalšího přiblížení se k osobnosti Škvoreckého a především tedy Zábrany se navíc pořadem proplétaly odkazy na tehdejší dobu, na poměry, na náladu ve společnosti. Cítím potřebu právě u toho se v článku pozastavit. I ze svého nejbližšího, rodinného okolí už totiž vím, že orální dějiny jsou zkrátka nejsdílnější, jakkoli třeba ne vždycky faktograficky na den přesné.

Josef Škvorecký i se ženou zmizeli hned v srpnu 1968 do Kanady a ušetřili se tak nejkřutější perzekuce, potlačování, vyslýchání, zavírání a zne-svobodňování. Už z prvního citovaného dopisu ale dýchá, že Škvorečtí si to sice uvědomují, nicméně absence přátel, kontaktu s děním, snad i rodného jazyka a míst spjatých s celým dosavadním životem na ně těžce doléhá. Emigrovat znamenalo, že Škvorecký mohl svobodně psát, jeho dílo se však nedostalo k těm, kdo by je nejraději četli; mohl překládat, ovšem kdy se pře-

klady dostanou k širšímu publiku, netušil nejspíš nikdo.

Zábrana zůstal. Zůstal a záhy se ocitl snad v nejhorší možné pozici – neangažovaný překladatel z ruštiny opomíjející přední sovětské veršotepce, zároveň překladatel mj. Steinbecka a Fitzgeralda, autorů původem z nejkapitalističtější ciziny, stejně tak překladatel nevážných McBainových a jiných detektivek a v neposlední řadě také básník, člověk, jenž touží svobodně se vyjádřit ve verších a slovech, postrádá ovšem byt' kapku tehdy tak ceněné angažovanosti a společenského zapojení. Jan Zábrana se zřejmě dost urputně snažil nezahořknout, nevzdat to, už kvůli ženě a dceři, téměř v každém dopise se však – třeba stručně a výčtově – zmiňuje další klacek pod nohy, další příkoří a úskalí. Husákovská cenzura, stahování Škvoreckého překladů z antikvariátů, sugestivní fámy o tom, že je mrtev. „Jsme tam, kde v šestapadesátém, jen méně mladí a méně krásní,“ konstatuje Zábrana a rozepisuje se o rozpačitém, bizarním, pramálo pietním pohřbu Františka Hrubína a Jana Procházky a účelově formulovaných nekrolozích v novinách.

Z dob o několik let později zařadila Marie Valtrová do pásma i dopisy otevřenější, obecněji reflektující dobu: „Metody ničení lidí se proměňují,“ všimá si Zábrana a suše vyjmenovává přátele, kteří emigrovali nebo skončili ve vězení, stejně tak jako vypisuje Škvoreckému seznam těch, kteří se hřejí na výsluní a jimž v publikování nikdo nebrání; dnes již vesměs zapomenutá nebo z hlediska umělecké hodnoty pohrdaná jména. „Přežijí jen ti, kteří neměli a nemohou ztratit žádnou víru,“ zní od nemocného a zlomeného spisovatele, který vskutku nestál o nic jiného než o svobodu psát, překládat a publikovat.

Četla jsem kromě dvoudílných deníků tlustý výběr ze Zábranovy poezie vydaný v Torstu. Nehájila bych automaticky jeho autorské dílo, leckteré rané básně jsou spíše roztomilé než umělecky na výši, i úroveň pozdějších kolísá. Zábrana mě ale zajímá a dojíká jako člověk. Jako citlivý, talentovaný, zdeptaný a ztrápený člověk, kterého zničily ty komunistický kurvy. Pásmo *A jednu generaci pozhasínali jako světla* patří k tomu nejlepšímu, co jsem z rozhlasové tvorby slyšela, zážitek to ovšem nebyl povznášející, ale depresivní, smutný a zanechávající hořkost na jazyku a pocit bezmoci. Snad nezbyvá, než poslechnout Zábranu, když do Toronta píše: „Nebudte smutní, já taky nejsem,“ oklepat se ze splínu a vzít zážitek z rozhlasového výběru jako

a jazzu. Tematicky se koncert pohyboval v zákrutech domácích spotřebičů, zvířat, mužů, žen i sexu. Protože jak jste si jistě všimli na obálce, i *Splav!* pochopil, že sex prodává (čehož jste sami nezpochybnitelným důkazem).

Večerní větřík rozechvíval javorové listy, červánky na obzoru barvily nebe doruda a kostelní zvon odbíjel klekání. Toto idylické prostředí tvořilo vhodné pozadí k ironicky cynickému projevu zpěvačky Jany Infeldové, která skrze slovní hříčky textů seznámila diváky se svými, pro folk neobvykle osobními tématy večerního obžerství či problému se satelitní navigací.



Hravý Jan Vávra

Kromě hravých má ovšem Jananas i písně smutné. Dvě z nich během večera zazněly, odhalily však utajovanou skutečnost, že mezi návštěvníky Šrámkovy Sobotky vysoce převažují lidé cyničtí a bezcitní. Copak je možné smát se hygienikovi, který se otrávil plísňovým sýrem? Samozřejmě, že není, a nelze hledat žádné výmluvy! V okamžiku, kdy by kapela měla snahu ztvárnit nějaké opravdu závažné téma, však pravděpodobně hrozí, že její posluchači nebudou schopni odlišit je od obvyklé hravosti a vícevýznamovosti, kterou Jananas do svých textů vkládá. Možná se však někdy v budoucnu dočkáme změny směřování poetiky textů. Jana Infeldová ve slabé chvílce po skončení koncertu prozradila, že jejímu srdci je bližší Halas nežli Hrubín. A všichni víme, jak Halas dopadl. (Pro ty méně znalé – zemřel.)

Ale abychom nekončili přehnanou skepsí a smutkem. Během hodinu a půl trvajících koncertu byly pozitivní reakce pozorovatelné u všech věkových vrstev publika – u soboteckých návštěvníků ještě neochmýřených, i u těch, kteří již spoustu nakládaného hermelínu snědli. Z dlouhotrvajícího potlesku bylo zřejmé, že hudba Jananasa je pro literární festival jako stvořená. Hravost, nadsázka a vyhýbání se kliše jsou přívlastky, které včerejší vystoupení charakterizují nejlépe. Jen občas působila snaha o větší, větší a

ovcí“ je poměrně známá a velice efektivní metafora pro určité lidské chování, a uvědomuje si, že hlavní hrdinka touží po někom, kdo by ji z této uzavřené ohrady, plné nemyslicích bytostí, vyvedl. *Slunce, seno a český lev* kritizuje neutěšený stav české kinematografie poněkud prvoplánově a předvídatelně, ale co naplat, když je to stejně velice vtipné. To *Pražské Jaro* je dle mého hudebním i textovým skvostem: intimita a hudba se prolínají již od počátků věků a píseň tomuto nikdy nekončícímu vztahu plnému lásky i nenávisti, hádek i smířování staví důstojný pomník.

Ač třeba já osobně jsem si loňský koncert Znoucečnosti užil, uznávám, že nemusel sednout úplně každému – jejich poetika a básnický nadhled jsou přece jen dosti skryty pod specifickým folk-punkovým projevem a především pod hutným řinčením zkreslených kytar. Včera se však dle mého názoru misky vah vyvážily ku potěšení všech věkových kategorií a žádné hromadné útoky nebyly pozorovány. Gratuluji dramaturgii k rozhodnutí Jananas pozvat a přeji Janě Infeldové příjemnou mateřskou dovolenou.



Tomáš Tkáč
redaktor



Jaro už je doma

Úterní, hudbě věnovaný večer pod vysokým javorem na zahradě Šrámkova domu byl zahájen značně neobvykle. Po zvukové zkoušce následovala třidvacet minut dlouhá pauza k doplnění chybějícího a odložení přebytečného z těl muzikantů.

Na podium konečně vystoupilo trio hudebníků s hostem, tedy vlastně kvarteto. A to ještě do kapely Jananas nepočítám pomalu se klubajícího pátého člena, toho času však místo kabelu od kytary ještě poutaného pupeční šňůrou. Obvyklé složení kytara, baskytara, bicí a v pase sličně zaoblená zpěvačka doplňovaly občasné výlety za hranice všednosti pomocí houslí, kazoo či trianglu.

Na tomto místě by bylo vhodné pokusit se vystupující hudebníky nějak žánrově zařadit. Jen těžko lze ale najít odpovídající krabičku nebo dopisní obálku, do které by se jananasí tvorba vešla. Plakát zvoucí na koncert obsahoval výraz „folková“, při samotném koncertu se hlavou honily i škatulky punku, country, popu...

pobídnutí: važte si toho, co máte, dávejte si pozor i na nenápadné projevy totalitního chování kolem sebe, a myslete na to, že zachovat si hrdost a čistý štít má vždycky největší cenu.



Silvie Miltenerová
redaktorka



Ludmila Budagovová: Můj život s českou literaturou

Včera odpoledne proběhlo na zahradě Šolcova statku vzpomínkové ohlédnutí za dosavadním působením profesorky Ludmily Budagovové, bohemistky z Ústavu slavistiky Ruské akademie věd v Moskvě a dlouhodobé přednášející na Šrámkově Sobotce. Stalo se tak u příležitosti významného životního jubilea paní profesorky a také u příležitosti nedávného vydání knihy *O literatuře a kultuře*, shrnující a doplňující všech jejích dvanáct přednášek uvedených na Šrámkově Sobotce. O půl páté se na „Šolcárně“ začaly rozdávat ruské bonbóny a všichni přítomní začali vzpomínat.

Profesorka Budagovová zahájila program rozsáhlým poděkováním všem, kteří se na vydané knize podíleli, a vlastně vůbec všem, se kterými se kolem Šrámkovy Sobotky spřátelila. Následovalo vyprávění o její životní cestě, zejména o její cestě k české literatuře a také cestě na Šrámkovu Sobotku. Nezapomněla povídat o okořenit nejednou výbornou historkou, a tak jsme se například dozvěděli, jak se ve snu vdala za Jiřího Wolker a vysvětlovala vedoucímu své diplomky, že Bohem Wolker nemyslí revoluci.



Ludmila Budagovová sedící čtoucí

Osobní vzpomínání paní Budagovové doplnil čtením z připraveného materiálu Jan Bílek, editor vydané knihy. Svůj obsáhlý životopisný výklad otevřel informacemi o rodině paní profesorky, pokračoval podrobným líčením jejího setkávání s českými spisovateli a festivalem ŠS,

uzavíral pak popisem kariérního vývoje paní Budagovové, jejich životních ocenění a také uznání tady na Šrámkově Sobotce. Seznámil nás rovněž s výčtem kapitol v nedávno vydané knize a s její tiráží. Všem, kteří se na knize podíleli, na místě poděkoval a pozval je před publikum – byli vesměs přítomni a v čele s Jaroslavou Janáčkovou pronášeli vděčná slova. Paní Bodagovová byla zkrátka mezi svými: „Byla... naše.“ ozvalo se mezi vzpomínkami na její první přednášku. Aleš Fetters, lektor knihy, byl vyzván, aby pronesl přípitek. Spolu se šampaňským bohužel vyšuměla snaha paní Ludmily komunikovat s publikem a poskytnout prostor otázkám – řečníci si v dosahu přípitku naneštěstí neuvědomili, že má ještě něco na srdci. Roznesly se tedy sklenky s vínem, domácí placičky Marušky Sekerové, zaznělo *Znám já jeden krásný zámek* a kniha byla prohlášena za pokřtěnou.

Včerejší setkání bylo vzpomínkové, přineslo obligátní výčty a děkování. Sešla se uzavřená a veselá společnost. Ponechala jsem ji se sklenkami v rukou a s úsměvy na rtech, protože jsem vycítila, že jsem tady trochu navíc.

Závěrem přidávám k zamyšlení některá hesla, jež včera na zahradě zazněla: Zlo nemůže zvítězit tam, kde existují slušní lidé. A Sobotka je dílem slušných lidí. A slušní lidé jsou solí země, civilizace, kultury. Vždycky bude víc slyšet těch 5 hrozných než těch 5 000 dobrých.

Živijó!



Eva Ullrichová
redaktorka

Umírněný hárdkorek

O pražském hardcore-folkovém (jejich vlastní škatulka) kvartetu Jananas jsem se poprvé dozvěděl od svého učitele dějin populární hudby, který tímto dokázal, že považuje jejich osobitý přístup k hudební tvorbě za důležitý milník české scény. Těžiště celé kapely spočívá v originálních a nutno říci dosti maximalistických textech zpěvačky Jany Infeldové a v šikovných hudebních aranžích kytaristy Jana Vávry, který ve všech akordech skládá na sebe minimálně čtyři tercie; celkový zvuk kapely se tedy blíží k poměrně sofistikovanému jazzovému projevu. V tomto ohledu jej podobně technicky náročnou hrou výborně podporuje baskytarista Jaromír Fulnek a z řady poněkud vybočujících až perkuse, které svou jednoduchou

rytmikou Jana „Chilliho“ Chalupy vytvářejí velice zajímavý fusion zvuk. Toto vůbec není myšleno jako výtko (nehledě na to, že sám Chalupa několikrát během koncertu předvedl, že zvládá i daleko náročnější party): díky pevně usazeným bicím se kapela neztrácí v náročných harmonických partech, které tak slouží „pouze“ jako základní znak uskupení, avšak nefungují samoúčelně jako zbytečná vyumělkovanost.

Pro běžného posluchače jsou ovšem největším lákadlem lehce provokativní a pichlavé texty Infeldové, které zpěvačka přednáší s naprostou nenuceností, chvílemi hraničící až s lhostejností, na tváři pak nasazen výraz rozmazleného pubertálního fracka. Tento přístup neztratila ani při včerejším koncertu na zahradě Šrámkova domu, když se nenechala vyvést z míry faktem, že většina návštěvníků nevěřičně koukala především na její pozeňané břicho.



Jana Infeldová

Ještě než samotný koncert začal, stihl celý Jananas ukázat, že nebere sebe ani publikum příliš vážně, a díky několika trefným Vávrovým vtipům mohlo vystoupení začít v uvolněném duchu. Úvodní skladba *Jano!* představila charakteristický hlasový projev zpěvačky: melodičtější pasáže (refrén) jsou prokládány rapovanou (či recitovanou) slokou, kde se můžou na velkých plochách projevit vynalézavé slovní hříčky, slovní obraty a podivuhodné rýmy. Jejich *Senior freestyle* dokázal smíchem ohnout do kolen snad každého – ať už tato kolena patřila zástupci kterékoli věkové kategorie a pohlaví. Mnohé skladby si nevystačí s jednou hudební a textovou polohou, což je dnes věc velmi nevídaná a o to vítanější. Když člověk poslouchá lamentování nad prokletým GPS, které není schopno najít tu správnou cestu (navíc s efektní podporou nešťastného úpění na kazoo), nemyslí si, že se dozví nějakou hlubší myšlenku. Ke konci skladby se však nálada zřetelně mění a za přispění houslí multiinstrumentalisty Fulneka si najednou člověk připomíná, že „stádo